

Umělá muška let devadesátých

IV. celostátní muškařský seminář, Králíky, 1993

Před pěti lety - bylo to na muškařském semináři v Ivančicích, jsem se dopustil jistého proroctví. Vyhlásil jsem, že „cílevědomým poznáváním rozhodujících znaků mušek jako spouštěče instinktivního jednání se zredukuje současné množství druhů mušek na několik základních skupinových vzorů ustáleného tvaru (siluety) a tedy i konstrukce, včetně volby materiálu“. A teď tu stojím před vámi a nevím, zda se mám přes své tehdejší prohlášení zlehka přenést poukazem na mnohá jiná proroctví, která také nevyšla, nebo současný boom vazačské tvořivosti vyhlásit právě za ono období hledání nadoptimálního spouštěče a takto zdůvodnit tu současnou mnohost vzorů.

Kde je pravda? Pokusme se ji společně hledat!

Abych se oprostil od subjektivních náhledů a podujatosti, prohlédl jsem v renomovaných muškařských periodikách a také posledních katalogích nespočet „mušek roku“ a vycházejí z toho, že nabídka je vždy určitým odrazem poptávky, se pokusil charakterizovat současnou mušku a porovnat ji s těmi muškami, jaké nám nabízel před třiceti lety např. HARDY. Namítnete, že tu zapůsobila nabídka nových vazačských materiálů, o kterých se starým vazačům mušek ani nesnilo. Domnívám se, že kdyby nebylo hledání oněch prvků, které by našim muškám dodaly na působivosti, nebyly by dnes u našich svěřácků ani ony materiály.

Jak tedy vypadá suchá muška devadesátých let?

V první řadě je nutno poznamenat - a to by bylo k Halfordově lítosti, že suché mušky jsou obecně v menšině a ony klasické tvoří jen 10 - 15% suchých „mušek roku“, jak je vyhláší FliFi. Jak by tedy vypadala **současná úspěšná suchá muška**, kdybych použil metodiku užívanou našimi statistiky, např. při charakterizování „průměrného občana ČR“:

Tělíčko těchto suchých mušek by bylo dubbingové a nejčastějším materiálem na něj by byla jemná polypropylenová stříž. Položíme si logickou otázku: Proč právě to ve světě vyhrává méně snadný způsob vytváření tělíčka nad jednoduchým obtáčením raménka háčku (třeba také polypropylenovou) přízí? Za důvody pravděpodobné považuji

- lepší schopnost udržet se na vodní hladině díky vzduchu vázanému mezi vlákénky stříže, (vzpomeňme NoHackle mušky, které by bez této schopnosti dubbingu stěžily plavaly),
- dále pak (což se uplatní při průchodu mušky rybím okénkem) jistou prosvítavost a efekty ohybu světla na jemných vlákénkách dubbingu.

Křidélka suchých mušek se vzdor jejich dávným i současným kritikům nejen udržela, ale právě ona určila směr k vyšší dokonalosti suché mušky současnosti. Celých 40% nejoblíbenějších suchých mušek má křidélka naznačena svazečkem srncích chlupů (to jsou ony varianty na Buck Caddis), dále pak svazečkem POP stříže, ale také peřítými paprsky, jak to známe z oblíbených amerických vzorů. Nahlédneme-li do katalogů, zaznamenáme nástup mušek s křidélkem z jemného mastného peří kachny (od „biskupa“). Pod označením CDC zaujmají tyto mušky samostatné oddíly a nejen v Americe jsou posledním hitem. Jde tu vlastně o šťastnou kombinaci dvou vlastností těchto křidélek: Zřejmě úspěšně dotváří siluetu plovoucí mušky a hra světla na jednotlivých větvičkách a paprscích křidélka rovněž činí své a dále je tu nezanedbatelný příspěvek křidélka k plavacím vlastnostem mušky.

Nožky suchých mušek, které tak často vyvolávaly (vzhledem k čim dál horší dostupnosti kvalitních kohoutích srpků) naši trudnomyslnost, jako by poněkud ztrácely na závažnosti. Vysoké procento současných suchých mušek je má vázány jako padákové, kde je na délku srpku i délku paprsku kladen přece jen nižší nárok, ostatní je mají vázány palmerově, polopalmerově, „Full”, serie MP (Marc Petitjean) je přirozeně nepoužívá vůbec.

Suchá muška současnosti by tedy měla dva doširoka rozevřené štěty (pokud by je měla - to kvůli ještě dokonalejší stabilitě), dubbingové tělíčko a křidélka ze svazečku peří nebo chlupů. Nožky - pokud by je měla - by nejspíše byly vázány padákově nebo palmerově, zespodu zastřiženy.

Zatímco se mi snad podařilo (nebo nepodařilo) vytvořit image moderní úspěšné suché mušky, o **mokrém mušce** mohu říci jedině: V té podobě, jak jsme ji znali, neexistuje. To ovšem neznamená, že bychom tuto skupinu hmyzu vyskytující se v povrchové nebo podpovrchové vrstvě vody rybám nenabízeli. Jen se ta skupina přirozenou cestou rozčlenila. Tak bychom dnes *mokrém chmýřenky* spíše řadili mezi stoupající nymfy, nebo podle Leisenringa případněji k Flymphs, zbytek by tvořili stillborns - *rozenci*, jak říkáme, a spents - *odumřelí dospělci*. O vázání rozenců, tedy o materiálech tělíčka a křidélek, platí totéž co jsem vzpomenul u suché mušky, způsob vázání (tvar) asi zatím ustálen není a tak bychom se asi přidrželi nápaditých kreací Swishera a Richardse. Odumírající dospělce, o jejichž účinnosti v našich podmínkách jsme celkem oprávněně pochybovali, velmi inspirativním způsobem pojal Roman Moser svými „deltovými” muškami. Muška se svými deltovými křidélky z Krystal Flash, Krystal Hair nebo Pearl Hair opírá o povrchovou blanku vodní hladiny a věřím, že optický signál představovaný takto pojatou muškou (v porovnání třeba se stejným typem podle Clark/Goddarda) může být pro pstruha či lipana účinným spouštěčem instinktivního jednání. Do kategorie mušek povrchové blanky vody by patřily i *pupy komárů a pakomárů*. Vynikající vlastnosti kachního peří „od biskupa” toto přímo předurčily k vázání dýchacích trubiček a v muškovnicích našich reprezentantů na MS v Kanadě byste asi jiné nenašli.

Načrtnout obrázek skupinových vzorů **nymfy** nebo **pupy** bude úkol asi nejsnadnější. Pravděpodobně to bude nymfa více či méně zatížená (podle taktiky nebo strategie lovu), se silnějším dubbingovým tělíčkem. Jednoznačným imperativem pro vazače současných nymf tu bude *požadavek třpytivosti*. Avšak ne té dosahované lesklými lametkami, ale té, kterou způsobují drobné vzduchové bublinky vázané a uvolňované z celého povrchu tělíčka, což je zřejmě pro ryby jedním z klíčových znaků této kořisti. Problému třpytivosti byla zasvěcena spousta vazačské invence a sledovat cesty k dosažení maximálního efektu je až dojemné. Dnes tedy cíleně využíváme přirozené vlastnosti dubbingové stříže vázat a uvolňovat vzduchové bublinky a efekt třpytivosti navíc umocňujeme přidáváním k běžným dubbingovým materiálům vláken typu ANTRON, tedy vláken, jejichž příčným průřezem je třícípá hvězda a jejichž plošky tak dobře odráží světlo.

Samostatný odstavec si bezesporu zaslouží náš starý známý blešivec. Dokonce jsem v pokušení prohlásit, že *blešivec*, *Hydropsyche*, *Rhyacophilla*, prostě mušky housenčitého typu mi splývají s představou neúčinnějších nymf těchto let. (Pojem „nymfa” budiž chápán v přeneseném smyslu). A také se v žebříčcích „Top Ten” pravidelně vyskytují na čelném místě. Je nespočet kreací mušky typu blešivec, ale nejvydařenější je „bobeš” Milana Januse, letošního mistra ČR v muškaření. Milan se bezpochyby královsky baví vazačskou špionáží kolem svých vzorů a já si osobně myslím, že by si ti zvědové měli také všimnout jeho způsobu lovu, vedení mušek a jeho schopnosti „číst vodu”. Všeho toho co shrneme pod pojem „vychytanost”. Ne vše, ale mnohé by „bylo jinak”.

Po zajímavých peripetiích se dnes ubírá vývoj **streamerových mušek**. Proto bych také nedokázal ukázat tu cestu, která se nakonec ukáže nejvýhodnější. V řadě prvků jsou si podobné, v něčem se diametrálně liší.

Krajnicí té první cesty jsou streamery typu Clouser Deep Minnow. U této mušky se vůbec nedělá tělíčko na raménko háčku. Vše tu zastane bucktail a Krystal Flash, nebo Krystal Hair, připevněné u oka háčku a kolem výrazných olověných očí. Účinnost těchto mušek - snadno zhotovitelných - je opravdu vyjímečná. Tu druhou krajní cestu, kterou však nemohu zkušenostmi z vlastní praxe doložit, jsou streamery typu Zonker. To jsou ty, které mají výrazně tvarované břicho z perleťové trubičky (rovněž stříbrné, zlaté) různých odstínů navlečené na konstrukci pevně spojené s raménkem háčku. Hřbítek vytvořený tenkým proužkem králičí kůže (barvené i nebarvené) připevněné zvrchu na tělíčku streameru dodává mušce onen nezbytný efekt „dýchání = život“. Těmto muškám nelze atraktivnost upřít, ale jak se v porovnání se streamery založenými jen na hře jemných chlupů nebo peří marabu ve vodě ukáží, to by dovedl posoudit spíše někdo z přítomných. Mezi těmito dvěma krajnostmi leží nepřehledná řada **dráždidel**. Nejfrekventovanější jsou muddlery s hojně používaným peřím marabu a téměř nikdy nechybí perleťový vlas či lametka v nejrůznějších odstínech. Společným znakem těch nejúspěšnějších streamerů a dráždidel je tedy výrazné vlání - vlnění jejich hlavních částí a těmi jsou: Peří marabu, peřité paprsky ze sedla kohouta přivazovaných Matuka - stylem, chlupů kožešinových zvířat, třpytivých a iridisujících lametek a vlasů a dále pak OČI. Oko je dle výzkumů biologů jakýmsi „terčem“ na který se dravec při útoku zaměřuje. Nevím, zda jde o empirii nebo již aplikaci zmíněného poznatku, ale mnohé účinné streamery nejenže výrazné oči mají, ale navíc je mají často posunuty co nejbližší hrotu háčku, aby pravděpodobnost záseku byla vyšší.

Do této skupiny si dovoluji ještě zařadit zatím nepříliš u nás rozšířený vzor - pijavku - Leech. Předpokládám, že ji v těchto okamžicích naši reprezentanti na kanadských jezerech zkouší.

Pijavka, tak jak ji váže Američan Janssen je přímo školským příkladem toho, jak málo nosná bývá snaha o realistické vázání našich nástrah podle přírodních předloh a jakých účinků lze dosáhnout impresionistickým přístupem či pojetím. Janssenova pijavka není nic než tři svazečky peří marabu přivazovaných u obloučku streamerového háčku (3xL), v jeho středu a u oka nití stejné barvy jako peří. Vlnivý pohyb nástrahy, je-li ovšem správně a na správném místě vedena, nepochybně představuje pro rybu mocné dráždidlo. Za vyzkoušení by to stálo muškařům na Jizeře v době, kdy se tam třou mihule a pstruzi si žádných nástrah nevšímají.

Úmyslně jsem se vyhnul ve svém příspěvku jigům, goldkopf a silverkopf nymfám a nymfám s korálkem. Ne snad proto, že bych je a priority zavrhoval! Jsou to však nástrahy, které bychom mohli řadit v souhlase s vyhláškou 103/63 ke třpytkám a ani závodní řád LRU - muška je dnes nepřipouští. Asi se budeme ještě muset o muškách tohoto typu dlouho bavit, než se nám podaří zaujmout jednoznačné stanovisko.

Přátelé, nevím, zda se mi podařilo podat obrázek o umělých muškách současnosti, muškách let devadesátých. Nic objeveného v mém příspěvku skutečně také není, ale jestli jsem alespoň u někoho vyprovokoval touhu po dobrodružném hledání a nalézání podstaty jevů a věcí kolem malého zázraku zvaného umělá muška, pak jsem snad nemluvil nadarmo.